

LI-FU-SZUN GAZDA ÉS CSELÉDEI (VI)

Írta: REMENYIK ZSIGMOND (Budapest)

A kiszáradt kút fenekén találkozom együgyű bácsikámmal. Mint ahogy említettem, nyomorult családom eltűnt, mintha elnyelte volna őket a föld. Nem szekirozott hát senkisémet, átkozott feleségem se rágta fülemet és tiszteletlen gyermekeim se bosszantottak. Szabadon költeményeim farigcsálásának élhettem, elábrándozhattam dicsőséges gazdánk, Li-Fu-szun csodálatraméltó tettein, bámulatra méltó gondolatain és tiszteletreméltó életén. Állandó lakásom nem volt, bevallom annak a szerzésétől még ha módomban is állt volna, már csak azért is tartózkodtam, nehogy ha átkozott családom újból megjelenik, valahogy megint a nyakamba varrja magát.

Egy kiszáradt és félig beomlott kútnak a fenekén huzódtam meg éjszakánként, a nap legtöbb részét is a kút fenekén töltöttem és boldogan ábrándozgattam. Új klapanciámon izzadtam, a gaz semita cégvezető Crausról és mejéről szóló költeményemen, az egész világ folyásáról és sanyarú életemről szóló egyáltalán. Esténként kitrappoltam a kikötőbe, ahol meg halat puccoltam kis enniválóért a jólelkű Csu-Pei-fang szakállas szakácsnak.

Egy este is, amint halpuccolás után hazatértem és leereszkedtem a beomlott és kiszáradt kútba, már féluton láttam, hogy távollétemben valaki oda bevette magát. A kiszáradt kút fenekére érve nem kis meglepetésemre egy torzonborz, vastag rongyokkal betakart csavarógót találtam ott, amint guggoló helyzetben, a falnak dűtött háttal aludt. Meztelen lábai döglesztően párologtak, ruhája térdig el volt kopva és rongyokban lógott le lábszárán. Hosszú haja szemébe hullott és bőrén nagy rajokban mászkáltak a rovarok. Így, guggoló helyzetben is kivehettem, hogy szokatlan méretekkkel rendelkezik az átkozott, aki magát távollétemben a kiszáradt kútba belevette. Meghuztam tehát magam, bölcsen tartózkodva attól, hogy ezen óriást álmából felzavarjam és ezáltal olyan következményeknek néztek elébe, aminek esetleg nem tudok eredményesen helytállani. Leültem vele szemben tehát és csak bámultam arcát és szokatlan méreteit a halavány holdnál. Mindjobban ismerősnek tűnt, míg eltorzult vonásai alatt és torzonborz rongyai dacára is megismertem benne bácsikámat, a szelíd és együgyű óriást, Lu-Den-szit.

Alig akartam himni szemeimnek, hogy került bácsikám ide, ezt kérdezgettem magamtól. Mindjárt sejtettem, hogy valami nincsen rendben szénája körül, nagyon le volt rongyolódva, össze volt törve és arcát feneketlen barázdák fedték. Évek óta nem láttam, utoljára is még Kantonban találkoztam vele, ahová is kivándorlásom idején sűrű könnyhullatások között kikísért, ő segítette ingyen hajóra rakni kosarimat és ő volt az, aki pártomat fogta nagyszájú feleségemmel szemben, aki már akkor is csak azért élt, hogy keserítse életemet.

Hogy került ide bácsikám, az áldott és türelmes Lu-Den-szi, az óriás? Ide és éppen ide, ennek a kiszáradt és beomlott kútnak a fenekére, ahol családom elől meghuzódtam a költészetnek szentelve életemet. Nem tudtam várni tovább a kíváncsiságtól, felköltöttem édes álmából bácsikámat, aki rémülten felriadt és amint megismert, együgyüen csapta össze két kezét.

— Biztos helyen vagyok itt, Luis? — kérdezte bácsikám aggódva és még jobban a kút fenekére húzódtott. Ijedten tekintgetett szanaszét és jámbor szemeit össze-vissza forgatta. — Nem akarnám hogy meg-

találjanak, inkább felakasztom magam semmint, hogy még egyszer megláncoljanak. Elég volt három évig abból az életből, — mondotta bácsikám és jóindulatú együgyűséggel tekintett rám.

Ismertem bácsikám természetét, tudtam, hogy nálánál türelme-sebb ember ezen a világon nem él, kicsit félkegyelmű és együgyű volt egész életében ugyan, de ez a tény még jobban növelte türelmét és megbízhatóságát. Kvantung tartományban kis földjének megműveléséből éldegélt, állatot nem tartott szegénységében és hiányzó állatai munkáját is nagy erejével ő maga könnyedén pótolta. Ritkán vesztette el türelmét és hogy egy embert megütött volna, arról szó sem lehetett. Gyerekeket nemzett és agg atyját segélyezte. Részemre, aki már meglehetősen meg voltam mindenféle hájjal nyomorult kívándorlott életemből kifolyólag, annál rejtélyesebbnek tűnt a dolog. Megnyugtattam tehát bácsikámat, hogy ne féljen senkitől, itt biztos helyen érezheti magát és kérve könyörögtem, hogy beszéljen, mondjon el mindent életéből, amiről én még nem értesülhettem. Hogy került Peruba egyáltalán, mi történt vele, mi az, ami őt bujkálásra kényszeríti és így tovább.

— Luis, — mondotta jámbor együgyűséggel bácsikám, Lu-Den-szi, az óriás, — ez az ördögök földje itt. Nem értem ezt az életet. Feleségem meg gyerekeim különböző ültetvényeken sinylődnek, amíg le nem törlesztettük adósságainkat. Egy hatalmas gazdának tartozunk, Li-Fu-szunnak, aki mindig vastag bottal a kezében jár. Ő volt az, aki engem is kihozott Kvantungból munkásának, mindent pontosan felírt és olyan dologba ugratott bele, amit nem tudok neki sohasem letörleszteni, mégha ezer évig élek is. Nem mondhatok el neked mindent sorjában, mert úgy hallok hogy mindenfelé keresnek a gazda emberei. Szökésben vagyok, Luis a cajamarcai duzzasztóból, ahol három éven át szenvedtem egy karóhoz láncolva. Sokat érek a gazdának, azért is tűzött ki díjat a fejemre és azért is kerestet össze-vissza hitvány embereivel.

Közelebb húzódtam bácsikámhoz és türelmetlenül mógattam, hogy legalább nagyjából értesüljek történetéről. Zsebeimből előszedgettem valami kevés ennivalót, amire bácsikám rávetette magát és egy szempillantás alatt felfalta azt. Hálásan tekintett rám, megtörlötte száját és röviden igyekezett is kielégíteni kíváncsiságomat.

— Három évvel ezelőtt kihozott Peruba Ázsiából a gazda és amint partraszálltunk családommal együtt, mindjárt azzal bizott meg, hogy dobáljuk a tengerbe a teli rizs, kávé és cukroszákókat. Ez Lambayequeben történt. Nem voltunk mi ilyenhez otthon hozzászokva, nem értettük az egészséget, hát vonakodtunk is parancsának teljesítésétől. A gazda mi mást tehetett, jól összevert bennünket és kényszerűségből áttett Callaóba, hogyha annyira szeretjük az árut, hát őrizzük raktáraiban azt. Közben megjött az eszünk, helyre akartuk hozni a hibát és egy éjszaka alatt kirámoltuk az egész raktárt és a tengerbe öntöttük az ott felhalmozott rizst, kávé és cukrot, a lambayequi utasítás szerint. Ennek az lett a következménye, hogy félholtra verett bennünket, engem a cajamarcai duzzasztóba kísért személyesen, ahol is hosszú láncra veretett nehogy megint valami kárt csináljak. Feleségemet és családomat meg szétszórta különböző ültetvényekre, pörköldékbe és darálókbá. Ott éltem három esztendeig, de már nem bírtam tovább. Elfürészeltettem a láncomat és most szökésben vagyok.

Falzaródom a védőröket, eltörik hátamon a puskatust. — Ez történt velem, Luis Peruban, Li-Fu-szun gazda uralkodása alatt, — mondotta bácsikám és a kiszáradt kut fenekén félénken összehúzódott,

akár egy gyerek. Alig, hogy kipihentem magam, megyek is tovább, Bujdokolok és meg nem állok addig meg nem találok családomat. Össze-vissza bujkálok, hiába van díj kitűzve fejemre, meg hiába keresnek az ültetvényeken a gazda emberei. Hát neked hogy megy, Luis? — kérdezte még bácsikám.

— Én is a gazda szolgálatában állok, — válaszoltam kitérően és ezer gondolat rajzolt agyamban. De nyugodtan üldögéltem és piszkáltam lábujjaimat hosszú plajbászommal.

— Nagyon fáradt vagyok, Luis, — folytatta bácsikám és látszott is rajta hogy majd leragadnak a szemei. Nekidült a beomlott kút falának, kitátotta száját és gyanútlanul rámnézett. — Tebened megbízhatok, Luis, — mondotta, — te nem árulsz el, nem adsz védőrök kezére, hogy visszavigyenek Cajamarcába a zsülippekhez. Nem hiszem, hogy annyira megrontott volna tégedet a gazda szolgálata, — mondotta még bácsikám fáradtan és ahogy nekidült a kiszáradt kút falának, leragadtak szemei és azonmód el is aludt.

Látva ezt, háládatlan nyomorult létemre ugyesendben kibujtam a beomlott kút fenekéről és nyakam közé szedtem lábamat. Elkeseredett bácsikám fenyegetései áldottlelkű gazdánk irányában még mindig ott zúgtak fülemben és a fejére kitűzött díj sem hagyott nyugodni. Csak rohantam előre, szaporán kapkodva átkozott lábaimat, amik egyenesen a legközelebbi őrszoba irányába vittek. Tökéletesen meg voltam fertőzve, nem átalítottam bezörgetni az őrszoba ablakán és a díj reményében feljelenteni a gazda haragja elől bujkáló együgyű bácsikámat, megjelölve a pontos helyet, ahol gyanútlanul szundikált. Nyomorult voltam, akár egy kutya.

Zörgetésemre nagynehezen kinyitották az őrszoba ablakát és a sötétben megjelent abban az őrsvezető. Szemei még félig le voltak ragadva és alig tudta kidörzsölni belőlük a csipát. Szájából, ahogy kinyitotta, csak úgy dült a förtelmes bűz és hosszú szőrös kezeivel nyöszörögve vakaródzott.

— Uram — suttogtam az őrsvezető felé a félig nyitott ablakon, — itt a közelben rejtőzködik egy helyen bizonyos Lu-Den-szi, az óriás, akit tiszteletreméltó urunk, Li-Fu-szun, a gazda köröztet, díjat is tűzött ki fejére, itt volna az alkalom, hogy elfoghassák. Megszökött a cajamarcai duzzasztó zsülippektől és a gazdának azonkívül hogy sok borsot tört eddig is az orra alá, tekintélyes összeggel tartozik.

Az őrsvezető akkorát ásított, hogy majd bekapta alaktalan gombfejemet.

— Ha mindenféle szökött cselédet üldözőbe vennének, — mondotta vastag bőrét vakargatva szőrös kezével az őrsvezető, — egyebet se csinálhatnánk, mint ugrálnánk ki éjnek idején az ágyból. Nem mondom, ha elvágta volna ráadásul még a tiszteletreméltó gazda nyakát, megérdemelné hogy kiküldödjünk a tett színhelyére.

— Eppen az áll az óriás szándékában, — erőszakoskodtam tovább és a magas díjra gondolva alávaló lelkekkel, mindkét kezemet összekulcsoltam a kényelemszerető őrsvezető előtt. — Leghatározottabb szándékában áll, hogy nemeslelkű urunk, Li-Fu-szun gazdánk nyakát elnyisszantsa. Most éppen alszik az óriás, — erőszakoskodtam tovább, — csak pár lépést kell éppen tenni és horogra kerül. Magas díj van kitűzve fejére, — hajtogattam nyomorult erőszakoskodással, hogyha rágondolok, még most is előnt a szégyen:

Az őrsvezető látva, hogy csökönyös természettel büntetett meg az ég, fellármázta legényeit, akik bedagadt szemekkel nagy sóhajtozások közepette kikászálódtak ágyukból, tetőtől-talpig felöltöztek, el-

fogyasztották ennivalóikat és keresztbevetették nyakukba a fegyvert. Ezalatt én kint az udvaron türelmetlenkedtem, egyik lábamról a másikra állottam és a bácsikám fejére kitűzött száz fontról ábrándoztam.

— No szép lassan mehetünk, — szólt az őrsvezető és vállán keresztbevetett puskájával, kezében egy vastag doronggal megindult nyomomban legényei kíséretében. Kezeimet dörzsölgetve ugráltam előttük a poros uton, minduntalan megsértve meztelen lábaimat az útra hajigált cserepekben, lukas falakban és patkószegekben. Az őrsvezető is végigesett egy árkon, két legénye pedig összeszurkálta magát a kútát körülvevő bokros tövisekben.

— Ebben a kiszáradt kútban alszik az óriás, — suttogtam és lemutattam a beomlott kút fenekére, ahol a hajnali szürkületben látni lehetett valami ormótlanságot. A kút fenekéről fájdalmas szuszogás és elhaló nyöszörgés ütötte meg fülünket. — Alszik, — suttogtam, — most el lehet fogni, összekötözni, nehogy kárt csináljon valamennyiünkben.

Az őrsvezető néhány legényével lemászott a kiszáradt kút fenekére, kötelekkel kezükben és hangos ordítózással rávetették magukat a kút fenekén szuszogó alakzatra. Kezükben vastag kötelekkel jól összekötözték, miután hosszú ideig minden erejüket megfeszítve küzdtek vele. Ekkor az őrsvezető felmászott a kiszáradt kút fenekéről és a verítékét törölgetve homlokáról, leszólt a legényeinek:

— Gyujtsatok valami világosságot, akárhova is tegyétek ezt az óriást, jól meg kellett küzödni vele. Habet vert a szája és kemény lábával úgy oldalbarugott, hogy két hétig fogok utána sántítani.

Mindnyájan a kiszáradt kút köré sereglettünk, csak én húzódtam kissé szegyenembe távolabb, módfelett resteltem volna ha félkegyelmű bácsikám így megkötözve rámtekint és bizonyosságot szerez afelől, hogy én voltam elárulója és csendőrkézre juttatója. A többiek a kút köré sereglettek és lent a kút fenekén egyik legény meggyújtott egy szál gyufát. Lassan világosodott is különben, úgy hogy a kút feneké most már mindenki előtt, aki belétekintett, meglehetősen világosságban állott.

— Te átkozott nyomorult, — kiáltotta éktelen haraggal, egészen lilára válva az őrsvezető, fájós derekát tapogatva szőrös kezével, — miféle hazugsággal vertél ki bennünket ágyunkból. Hol itt a szökött cseléd, amikor a kút fenekén csak egy töröttlábú ösvér fekszik, akit ráadásul mi még össze is kötöttünk. Így félrevezetni a védőrséget, te alávaló kutya, — ordította az őrsvezető és felémsujtott vastag botjával, ami éppen fejemen talált és ott kettétört. — Majd megmutatom én neked, így elbolondítani az embert, éjnek idején kiugratni az ágyból, csak azért, hogy egy töröttlábú szamarat összekötözzünk. Átkozott kutya, — kiáltotta és verni kezdte fejemet a puskatussal, amit nem restellett levenni válláról.

A többi legények is kikászálódtak a beomlott kút fenekéről, szidtak akár a bokrot, agyba-főbe vertek, átkozott kutyának és költészettől esztévszett léhütőnek neveztek. Három puskatust törtek el hátamon, a lovat a kút fenekén hagyták és kezükben a törött puskatusokkal hangos átkozódások közepette eltávoztak.

Amire magamhoz tértem, már dél felé lehetett. Magasan a kiszáradt kút fölött állott a nap, rengeteg légy rajzott a kút körül, kövér, zöldhátú és esipősharapású legyek. Fejemet tapogattam és megszege-mülten nyöszörgöttem. Bácsikámnak valóban hült helye volt, észre vette nyilván, hogy eltávoztam, ő is rosszat sejtett és nyaka közé szedte lábait. Mig én az őrszobában erőszakoskodtam, valami elszabadult ösvér beléesett a kútba, ott kitörte lábát és a kút fenekén az szuszog-

gott. Most is ott hever a gödör mélyiben, most már döglötten, körülvéve éhes zöld legyektől.

Hogy így sikerült a dolog, azon szándékomért, hogy el akartam árulni együgyü bácsikámat, módfelett resteltem magam. Fejemet és hátamat tapogatva a bokrok közé vettem be magamat és ott hevertem nyöszörögve igen hosszú ideig.

Li-Lü-Pi, megmondja a véleményét a gazdáról. A gazdának szokása volt, hogy esténként miután besötétedett, ő maga gyújtotta fel istállóiban a villanyt, ő indította el ha kellett a vízcsapot és ha jószágai éhesen bögték, ő maga nyitotta ki a kamrákat és a raktárakat ahol az eleséget tartogatta. Ezt a szokását nem engedte át senkinek, ő tőle függött a világosság, a víz, a tűz és az élelem. Ő volt udvarai-ban és műhelyeiben az isten, akinek kezében vannak az élet összes eszközei. Ha elvégezte szokásos körutját esténként, ő maga is meg-evett, utána beáztatta kezeit és lábait illatos hús vízbe, lefésülte haját és bajuszát és vastag bottal kezében végigjárta a város prostituáltjait, hogy azokkal kedvesen elszórakozzon. Minden lotyót ismert és őt is minden lotyó ismerte. Nagy vala közöttük a szimpátia.

Felgyógyulásom után én magam is ezen a környéken bukkantam rá egyizben, éppen a híres neves Li-Lü-pitől távozott és vigan fütyörészett. Tekintettel arra, hogy esetleg kényelmetlen következményekkel járhat részemre ez a találkozás, a falhoz lapultam és megvártam míg el nem tűnik a hosszú uccában a sápadt holdfény alatt. Akkor bujtam csak az árnyékból elő, amikor már befordult a mozsártörő gyár mellett, amely szintén az ő kizárólagos tulajdonát képezte. És tiszteletteljesen megemeltém kalapomat az élelmes prostituált előtt, akinek köztudomás szerint nagyon nagy volt a hatalma. Akkora volt a hatalma, hogy azzal még nemes gazdánkra is képes volt befolyást gyakorolni.

— Tiszteletreméltó Li-Lü-pi, — mondtam az élelmes prostituáltnak, — te boldog tündér, aki eldicsekedhetsz hogy derék nagy urunkat olykor vendégül láthatod, őt elszórakoztathatod, kezeidből etetheted és melleden babusgathatod. Te vagy a legboldogabb az asszonyok között tiszteletreméltó Li-Lü-pi, és én vagyok a te legalázatosabb szolgád. Ne bosszankodj kotnyeleskedésemem hogy kifürkésztém titkodat és tanuja voltam boldogságodnak, amikor láttam hogy éppen tetőled távozott istenített gazdánk, életünk és boldogulásunk mindenható ura.

Li-Lü-pi, az élelmes prostituált csak kítátotta száját és úgy tekintett rám akár egy bolondra. Szoknyája alá nyulkált és lelógó harisnyáját huzogatta. Kis cigaretta lógott szájában, amit most hirtelenében bekapott és rágni kezdte hatalmas fogaival.

— Már megint miféle bolondokat beszélsz összevissza Luis? — mondtotta a tiszteletreméltó Li-Lü-pi, — látszik hogy költő vagy, mert elment az eszed. Nem erről a vén kecskéről beszélsz talán, akit éppen most rugtam ki annyi hiábavaló küzködés után. Te egészen zavarosan látod a dolgokat és folyton csak holdvilágról meg a csillagokról ábrándozol, azért is nem viszed semmire.

— Természetesen nemes gazdánkról beszéltem, — válaszoltam a tiszteletreméltó prostituáltnak kissé sértődötten, — nemes gazdánkról, Li-Fu-szunról, akit éppen most láttam távozni boldogságos arculat-tal örömet rejtő hajlékodból.

— Hát ez egy vén kecske, öregem, — mondtotta az élelmes prostituált végtelen megvetéssel hangjában és undorodva a földre köpött. — Nem is tudom miért forszirozza annyira a dolgot, amikor az egész egy frászt sem ér. Már a könyökömön nő ki állandó küzködésével,

otromba viselkedésével és zsugoriskodásával. De hát sok mindent el kell túrnóm a forgalom kedvéért, — mondotta a tiszteletreméltó Li-Lü-pi és lenyelte a már összerágott és levétől megfosztott bagót.

— Így van ez és nem másként, — folytatta az élelmes prostituált, — ez a vén kecske még annyit se ér, mint akármelyik fiatal bérese, ezt nekem elhited, Luis. Egyáltalán úgy áll a dolog, hogy többet ér egy gyakornok mint egy cégjegyző vagy egy vezérigazgató. Az a szerencsétlen fickó, akit a múlt héten lábánál fogva felakasztottak, többet ért mint a védővezér. De ezt ti, amíg a világ áll sem lesztek képesek megérteni. Az legalább érti a murcoskodást, ha vékonypénzű akkor is többet ér az efféle vén kecskénél, védővezérnél és cégjegyzőnél. Így beszél az én szívem, de sajnos, az eszemre is kell néha hallgatnom, nehogy megcáfoljam élelmességembe vetett hitüket az embereknek.

— Ó mily tiszteletlen beszéd ez, boldogságos Li-Lü-pi, a te eszedet is elvette a nagy boldogság, — kiáltottam és nem akartam himni füleimnek. A boldogság elvette az eszedet és már nem is tudod, hogy mi beszélsz.

— Amit mondtam azt megmondtam, — válaszolta a tiszteletreméltó Li-Lü-pi és hatalmasat köpött újra a levegőbe, — egy fabatkát se ér az egész erőlködés. És mondom neked hogy nincs unalmasabb dolog mint egy ilyen vén kecskét elszorakoztatni. Hisz' egy ilyenel már akkor elmegy az embernek a kedve, mielőtt elkezdené a dolgot. Hogy ezen azután mi a tiszteletreméltó, azt meg én nem tudom megérteni. Az ilyen vén hülyét én csak utálni tudom, akár a mocskot.

A tiszteletreméltó Li-Lü-pi még egyet köpött végtelen megvetéssel és utálattal az előttünk folydogáló csatornába, megfordult és betette háta mögött az ajtót. Mélységes gondokba merültem én is felmásztam egy háztetőre, és a kifeszített, száradó takarók alatt meghúzódtam, hogy ott eltöltssem az éjszakát.

(Vége a következő számban)

T É L H A V A

Irta: SALAMON ERNŐ (Braşov)

Elérkezett a lágyhavu hónap,
ideje lett kacagásnak, jónak,
acélokkal, korcsolyákkal állnak
jégre párok s vígan körbe járnak.

Mellemet beteg meleg fereszti,
szeret a fagy, — ingem beereszti;
szeret a hó, — lábam beereszti;
mellemet a köhögés fereszti.

Koresolyázni járnak jégre párok,
koresolyákkal én jégre nem járok,
fizetésem egyezer és ötszáz,
arra járok, hol velem köhög száz.

Munkáslakás, ketrecek és pajta
beteg népek betegednek rajta,
hajnalba a gyárakba kijárnak,
éhes rabjai az éhes gyárnak.

Őket nézem, velük járok kedvvel
harcolnak szíjjakkal, kerekekkel,
olajoznak, meghajolnak, bárha
rosszul hajlik a hát januárba.

Meghül teste nőnek és gyerekeknek,
betegséggel telnek a fejek meg,
Sokat visz el nagyon drága árt szed,
pár deszkára lekopog a pár szeg.

A munkásnak betegség a bére,
ha öregszik félre dobják, félre;
félre dobják, félre, mint a rongyot,
ríhatnak az anyák s a porontyok.

Igazuk van! Jobban tette volna,
dolog helyett, ha tekergett volna;
akkor is csak ez volna a bére,
csak éppen hogy joggal dobják félre.